

Helsinki, 31.10.2018

Asia: Euroopan komission esitys suuryritysten julkisesta maakohtaisesta raportoinnista ja sen käsittelyn hitaus Euroopan unionissa

Hyvä työministeri Jari Lindström,

(cc. valtiovarainministeri Petteri Orpo, ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen, elinkeinoministeri Mika Lintilä, oikeusministeri Antti Häkkinen)

Me allekirjoittaneet kansalaisjärjestöt olemme huolissamme siitä kunnianhimon puutteesta, jolla Euroopan unionin neuvosto suhtautuu julkisen maakohtaisen raportoinnin edistämiseen. Paratiisin papereiden vuosipäivä lähestyy, mutta yrityssalaisuudet ja monikansallisten yritysten aggressiivinen verovälttely ovat edelleen kansalaisten suuri huolenaihe – huolenaihe, johon julkisen maakohtaisen raportoinnin toteuttaminen merkittävästi vastaisi. Euroopan unionin toukokuussa 2019 pidettävien vaalien lähestyessä näyttää entistäkin epätodennäköisemmältä, että parlamentin, neuvoston ja komission dialogi asiassa toteutuisi ja että unionissa tehtäisiin kunnianhimoisia päätöksiä – ellei Suomen hallitus ja muut unionin jäsenvaltiot toimi välittömästi.

Nyt, yli kaksi vuotta sen jälkeen, kun Euroopan komissio ensimmäisen kerran esitti (12.4.2016) ehdotuksensa, esitämme vahvan huolemme siitä, etteivät Euroopan unionin neuvottelut julkisen maakohtaisen raportoinnin toteuttamisesta ole edenneet. **Kilpailukykyneuvoston** kokous 29. marraskuuta tarjoaa tärkeän mahdollisuuden päästä asiassa sopuun. Kehotamme Suomea **varmistamaan, että maakohtainen raportointi on kokouksen asialistalla, tukemaan kunnianhimoisen sopimuksen tekemistä ja vaikuttamaan siihen, että neuvosto hyväksyy yleisnäkemyksen viipymättä.**

Olemme toivottaneet komission ehdotuksen tervetulleeksi, mutta siinä on myös vakavia porsaanreikiä. Ne on tukittava, jotta maakohtaisella raportoinnilla voitaisiin saavuttaa merkityksellistä läpinäkyvyyttä. Suomella ja muilla unionin jäsenmailla on vastuu komission ehdotuksen parantamisesta ja vahvistamisesta, jotta direktiivillä voidaan paljastaa ja estää suuren luokan verovälttelyä. Sitä varten tulee tehdä seuraavaa:

- Velvoittaa yrityksiä raportoimaan eritellysti kaikista maista ja itsehallintoalueista. Tämä on kriittisen tärkeää, jotta voidaan määritellä taloudelliset toiminnot, rakenne ja maksatukset jokaisessa maassa, missä yhtiö toimii.

- Tukea, että raportointivelvollisuus koskee kaikkia EU:n kirjanpidodirektiivin mukaisia suuria yrityksiä, jotka toimivat kansainvälisesti.²
- Tukea, että maakohtaiset raportit julkaistaan avoimena datana ja otetaan mukaan komission hallinnoimaan julkiseen rekisteriin.
- Tukkia porsaanreiät, jotka sallivat monikansallisten yhtiöiden piilottavan pöytälaatikkoyrityksiä sekä välttävän tai viivyttävän raportointia.

Veroskandaalit ovat osoittaneet, että suuret yhtiöt piilottelevat edelleen sitä, missä ne toimivat ja kuinka paljon ne maksavat veroja, huolimatta ei-julkisesta maakohtaisesta raportoinnista³. Julkinen maakohtainen raportointi sen sijaan vaatii suuria monikansallisia yrityksiä tuottamaan vuosittaisen *julkisen* raportin, jossa eritellään missä yhtiöt toimivat, saavat voittoa ja kuinka paljon ne maksavat veroja ja muita maksuja jokaiseen maahan, missä ne toimivat. Tällä tärkeällä työkalulla voidaan tehokkaasti puuttua monikansallisten yritysten toimintaa ympäröivään salailuun ja tarjota poliittisille päättäjille, kansalaisille, työntekijöille, toimittajille, osakkeenomistajille, investoijille ja veroviranomaisille arvokasta tietoa, niin Euroopan unionissa kuin kehitysmaissa⁴.

Julkinen maakohtainen raportointi on jo pankkien osalta käytössä Euroopan unionissa. Tuoreessa tieteellisessä arviossaan tutkijat Michael Overesch ja Hubertus Wolf alleviivaavat, että monikansalliset pankit lisäsivät veromaksujaan suhteessa toisiin pankkeihin sen jälkeen, kun maakohtainen raportointi tuli pakolliseksi. Tutkimuksen mukaan veromaksujaan lisäsivät erityisesti ne pankit, joilla oli merkittävää toimintaa veroparatiiseissa. Tutkijat tulivat johtopäätökseen, että maakohtainen raportointi voi olla lisätyökalu poliittisille päättäjille verovälttelyn hillitsemiseksi.⁵

Kun Euroopan parlamentin vaalit lähestyvät, on kansalaisten nähtävä, että yhtiöiden verovastuu otetaan unionissa vakavasti ja että konkreettisia ja pikaisia toimenpiteitä tehdään kestävämmien verokäytäntöjen suitsemiseksi. Kannustamme sinua Suomen työministerinä osoittamaan johtajuutta varmistamalla, että maakohtainen raportointi on kilpailukykyneuvoston marraskuun kokouksen asialistalla; tukemalla merkityksellistä sopimusta todelliselle julkiselle maakohtaiselle raportoinnille ja yleisnäkemyksen hyväksymistä viivyttämättä.

Toimitamme mielellämme tarvittaessa lisätietoa tai tapaamme henkilökohtaisesti.

Ystävällisesti,

Timo Lappalainen, toiminnanjohtaja, Kepa ry
Lotta Staffans, toiminnanjohtaja, Eettisen kaupan puolesta ry
Omar Elbegawy, puheenjohtaja, Attac ry

Lisätietoja:

Outi Hakkarainen, outi.hakkarainen@kepa.fi, 050-317 6728
Lotta Staffans, lotta.staffans@eetti.fi, 040 573 0806

---

1 Tämän kirjeen ovat allekirjoittaneet: 11.11.11 (Belgia), ActionAid (kansainvälinen sekä jäsenjärjestöt Tanskassa, Ranskassa, Irlannissa, Alankomaissa, Ruotsissa, Briteissä), Anticor (Ranska), Attac (Ranska, Suomi), APIT (Portugali), CCFD-Terre Solidaire (Ranska), Christian Aid (Irlanti), CNCD-11.11.11 (Belgia), Church Action for Tax Justice (UK), Demnet (Unkari), Diakonia (Ruotsi), Eettisen Kaupan Puolesta (Suomi), European Public Services Union, European Trade Union Confederation, European Network on Debt and Development, Financial Justice Ireland (Irlanti), Forum Za Enakopraven Razvoj (Slovenia), Global Financial Integrity (Yhdysvallat), Hand Association (Unkari), Financial Transparency Coalition (kansainvälinen), Focus (Slovenia), Kepa (Suomi), Magyar Természeti Szövetség - Friends of the Earth Hungary (Unkari), Oxfam (kansainvälinen sekä eurooppalaiset jäsenjärjestöt Belgiassa, Tanskassa, Ranskassa, Saksassa, Irlannissa, Italiassa, Alankomaissa, Espanjassa ja Briteissä), Netzwerk Steuergerechtigkeit (Saksa), Sherpa (Ranska), Slogo (Slovenia), Réseau Foi et Justice Afrique Europe (Ranska), Tax Justice Network (kansainvälinen), Transparency International (eurooppalainen, ranskalainen), VIDC (Itävalta), and Weed (Saksa).

2 Suuret yritykset ovat yrityksiä, joihin pätee vähintään kaksi seuraavista kolmesta vaatimuksesta: (1) tase 20 miljoonaa euroa, (2) nettoliikevaihto 40 miljoonaa euroa, (3) 250 työntekijää (Kirjanpidodirektiivi 2013/34/EU, artikla 3(4)).

3 OECD julkaisi lokakuussa 2015 BEPS-toimenpidesuunnitelman maakohtaisesta raportoinnista (toimenpide 13). Se on kevyt instrumentti, joka ei ole laillisesti sitova. Vuonna 2016 Euroopan unioni otti käyttöön maakohtaisen raportoinnin unionin verohallinnossa (DAC4 direktiivi), joka edellyttää verohallinnolta pakollista automaattista tietojenvaihtoa. Julkinen maakohtainen raportointi on erillinen lainsäädäntö, joka jakaa jotain DAC 4 direktiivin ja OECD:n BEPSin toimenpide 13 tavoitteita ja auttaa siten taistelussa veropohjan rapauttamista ja voitonsiirron estämisestä vastaan, mutta jolla on laajempia poliittisia tavoitteita ja siten se vastaa laajemman julkisen läpinäkyvyyden tarpeeseen.

4 Verojen välttely vaikuttaa erityisesti kehitysmaihin, mutta nykyisillä automaattisen tiedonvaihdon järjestelmillä kehitysmaiden veroviranomaisilla on merkittävästi vähemmän pääsyä keskeiseen tietoon monikansallisista yrityksistä kuin OECD-mailla. Julkisen maakohtaisen raportoinnin tarjoama tieto parantaisi tätä tilannetta. UNCTAD arvioi, että kehitysmaat menettävät verojen välttelyn takia vuosittain 100 miljardia US dollaria ja että niiden BEPS- ja BKT-menetykset ovat 30 prosenttia suuremmat kuin OECD-mailla. Maakohtainen tieto julkisesta maakohtaisesta raportoinnista helpottaisi sidosryhmiä kehitysmaissa tarttumaan haitallisiin verokäytäntöihin. Maakohtainen data auttaisi myös poliittisia päättäjiä Euroopan unionissa, kun arvioidaan nykyisten säädösten politiikkakoherenssia kehityskysymyksissä.

5 Overesch, Michael and Wolff, Hubertus, Financial Transparency to the Rescue: Effects of Country-by-Country Reporting in the EU Banking Sector on Tax Avoidance (July 1, 2018). Saatavissa: <https://ssrn.com/abstract=3075784> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3075784>